

Regulacija saobraćaja na putnim mrežama

PONAŠANJE SUDIONIKA U PROMETU

Ponašanje sudionika u prometu

PONAŠANJE SUDIONIKA U PROMETU

Međusobno uvažavanje

Partnerski odnos

Prometni odgoj

dječji vrtić
osnovna škola
odgoj u obitelji
vozačko iskustvo

Sigurno ponašanje u prometu

Ponašanje u skladu s prometnim propisima i pravilima

Uloga i odgovornost roditelja

Ponašanje sudionika u prometu mora se temeljiti na međusobnom uvažavanju i partnerskom odnosu. Prometni odgoj, počevši od dječjih vrtića i osnovnih škola do odgoja u obitelji, preduvjet je za sigurno ponašanje u prometu.

Posebna skupina sudionika su novi vozači koji su netom stekli vozačku dozvolu. Sudjelovanjem u cestovnom prometu s nedovoljno vozačkog iskustva, nailaze na nove, nepoznate i opasne situacije koje još ne mogu sigurno rješavati. Oni tek počinju učiti prepoznavati opasne situacije, stjecati vozačke vještine i iskustvo u stvarnim prometnim uvjetima i razvijati osjećaj za prepoznavanje i izbjegavanje opasnosti u prometu. Za njih je najbitnije da steknu iskustvo i da postanu dio sustava cestovnog prometa, uz uvažavanje drugih sudionika.

Prometna kultura

Kulturno ponašanje sudionika u prometu, pa tako i vozača, ovisi, prije svega, o njihovoj općoj kulturi, odgoju, razini njihova znanja o prometu, psihofizičkim osobinama, razini prometne kulture ali i o motiviranosti za ponašanje sukladno tome.

Kulturno se ponašati u prometu znači ponašati se u skladu s prometnim propisima i pravilima, uz međusobno uvažavanje, obzirnost i tolerantnost prema drugim sudionicicima. U okviru tog ponašanja poseban odnos i obzirnost treba imati prema najugroženijim sudionicicima prometa, djeci, starijim osobama, osobama s invaliditetom, pješacima i biciklistima.

Nepisana pravila ponašanja i sigurnosna pravila imaju zajedničko obilježje, koje se očituje u uvažavanju i poštivanju svih sudionika u prometu.

Roditelji imaju veliku ulogu i odgovornost u prometnom odgoju svoje djece i upućivanju na sigurno i kulturno ponašanje. Svojim ponašanjem u prometu uče i odgajaju djecu pravilnom ponašanju u

različitim situacijama, kao što je korištenje sigurnosnog pojasa, pravilno izvođenje radnji vozilom, pravilno korištenje pokazivača smjera, predviđanje opasnosti, prelazak ceste preko obilježenog pješačkog prijelaza, čekanje na slobodan prolazak kod semafora i sl.

Ponašanje sudionika u prometu

Međutim, često se događa da se unatoč kulturnom ponašanju roditelja drugi sudionici u prometu nekulturno ponašaju, što u djece stvara negativnu sliku o pravilnom i sigurnom ponašanju u prometu.

Međusobni odnos sudionika u prometu

Međusobni odnos sudionika u prometu prepoznaće se u načinu njihova komuniciranja i sporazumijevanja, odnosno razini prometne kulture. Prometni uvjeti i različite situacije u prometu utječu na ponašanje pojedinca i njegov odnos prema drugim sudionicima. Odnosi bi trebali odražavati međusobno poštivanje, uvažavanje, solidarnost i humanost.

Medusobno poštivanje
uvažavanje
solidarnost
humanost

Međusobni odnos sudionika u prometu mora se temeljiti na povjerenju. Solidarnost, međusobno uvažavanje te procjena sudionika u prometu bitan je preduvjet za sigurno ponašanje. Sudionik prometa mora se prepoznati, procijeniti, moraju se znati njegove obveze i prava, a na temelju toga vozač treba procijeniti i potencijalne opasnosti.

Solidaran vozač mora imati razumijevanja prema postupcima drugih sudionika prometa, čak i onda kada su protivni pravilima ponašanja ili odražavaju nesigurnost u postupanju. Solidarnost i humano postupanje podrazumijevaju pomoći drugome, pa čak i ako ugrožava sebe i druge. Tako se ponašajući, svaki sudionik prometa može očekivati da će se i drugi sudionici prometa ponašati na isti način. Solidaran i human odnos gradi se s vremenom, tijekom stjecanja vozačkog iskustva.

Načelo povjerenja

Pravilno ponašanje sudionika u prometu i uvjerenje da će se i ostali sudionici pravilno ponašati naziva se načelom međusobnog povjerenja. Načelo povjerenja je važno za korektan odnos prema drugim sudionicima i sigurnu vožnju.

Međutim, vozač se ne smije bez opreza pouzdati u načelu međusobnog povjerenja da će se svi sudionici u prometu ponašati u skladu s prometnim propisima i pravilima.

Posebno se to odnosi na:

- djecu
- slijepe i gluhe osobe
- osobe iz čijeg ponašanja se unaprijed može zaključiti da nisu sposobne sigurno sudjelovati u prometu (primjerice: alkoholizirane osobe, starije nepažljive osobe i dr.).

Uzajamno povjerenje
sudionika u prometu

Pomoći drugim
sudionicima prometa

Načelo povjerenja među
sudionicicima prometa

Ponašanje sudionika u prometu

Procjena ponašanja u odnosu na:
starosnu dob
razinu pozornosti
iskazanu namjeru

Povećani oprez ako se ne može primijeniti načelo povjerenja

Pozitivni stavovi
poštivanje obveza ograničenja dužnosti

Odgovorno ponašanje

Navike - primjena naučenog ponašanja

Pozornost

Koncentracija

Uočavanje prometne situacije

Svjesnost situacije

Procjena stupnja povjerenja u ponašanje drugog sudionika u prometu, treba uzeti u obzir njegove sljedeće karakteristike:

- starosnu dob - radi li se o djetetu, odrasloj ili starijoj osobi, te u skladu s tim predvidjeti njihovo ponašanje
- razinu pozornosti - od napažljive ili nedovoljno koncentrirane osobe u prometu na cesti ne može se očekivati pravilno i sigurno ponašanje
- iskazanu namjeru - pri nejasnom, neodlučnom ili čudnom ponašanju sudionika u prometu ne može se prepoznati namjera, te se ne smije vjerovati u njegovo pravilno ponašanje.

Prema sudionicima prometa na koje se ne može primijeniti načelo povjerenja treba se odnositi s povećanim oprezom. Vozač mora, uz stalno promatranje i vožnjom u pripravnosti za kočenje, izbjegći ugrožavanje tih sudionika.

Stavovi i navike, oprez i pozornost u prometu

Poštivanje ograničenja brzine, propuštanje pješaka na obilježenom pješačkom prijelazu, propuštanje vozila na raskrižju, poštivanje prometnih svjetala i sl. ukazuje na pozitivne stavove u prometu.

Temeljni stav svakog sudionika u prometu treba biti stav o odgovornom i pravilnom ponašanju, predviđanju i izbjegavanju opasnosti u prometu.

Navika je naučena tendencija svakog sudionika u prometu da na određeni način reagira u određenoj situaciji. To je tendencija da se naučeno ponašanje u određenoj situaciji primjeni, primjerice, ponašanje u skladu s pravilima propuštanja vozila na raskrižju, ponašanje u skladu sa značenjem prometnih svjetala na semaforu, ponašanje u skladu sa značenjem prometnih znakova, vožnjom propisanom brzinom, vožnjom prilagođenom brzinom, vožnja uz primjenu načela defenzivne vožnje i sl.

Pozornost predstavlja usmjerenost osobe prema izvoru podražaja, odnosno uočavanje prometne situacije. Očituje se u razini psihičke i psihomotorne aktivnosti vozača prema trenutačnoj prometnoj situaciji tijekom vožnje. Koncentracija pozornosti predstavlja stupanj usmjerenosti vozačeve pozornosti prema određenoj prometnoj situaciji. Uz navedene čimbenike pozornosti, brzina kretanja vozila ima bitnu ulogu. Pravodobno uočavanje opasnosti daje vozaču dovoljno vremena da korigira svoje pogreške i pravodobno reagira na tuđe pogreške. Vjerojatnost uočavanja neke zapreke i brzina kretanja vozila u obrnuto su proporcionalnom odnosu, tj. što vozač sporije vozi vjerojatnost da će pravodobno uočiti prepreku je veća.

Ako je vozač svjestan onoga što se događa u neposrednom okružju, odnosno da može pravodobno uočiti i spoznati prometnu situaciju, on će pravodobno reagirati i izbjegći moguću opasnost.

Prije započinjanja neke radnje vozilom, vozač mora uočiti prometnu situaciju i procijeniti može li tu radnju izvesti sigurno.

Procjena opasnosti prometne situacije i donošenje pravilne odluke

Kod donošenja odluke, vozač mora uzeti u obzir i najčešće uzroke prometnih nesreća, te na temelju njih pravodobno predvidjeti rizičnu situaciju i procijeniti moguću opasnost.

Za procjenu razine opasnosti određene prometne situacije posebno je važno predviđanje. Bez obzira na uvjete vožnje, vozač mora uvek predvidjeti moguće iznenadne i opasne situacije. Sposobnost predviđanja opasnosti bitna je za razvoj navika ponašanja u prometu.

Sposobnost predviđanja namjera drugih vozača ili drugih sudionika prometa uvjet je za ispravnu procjenu i reagiranje u prometnoj situaciji. Neprekidno procjenjivanje u vožnji je nužno jer tako tijekom vožnje izostaju iznenadenja i nepripremljene reakcije. Stoga tijekom vožnje treba izbjegavati svaku aktivnost zbog koje bi izostala ili zakasnila procjena te pravilno reagiranje (kao što je, na primjer, telefoniranje, pisanje ili čitanje SMS poruka, traženje postaja na radioprijemniku, promjena CD-a, pa čak i razgovor sa suvozačem ili putnicima u vozilu). Sve takve aktivnosti odvlače pozornost i dekoncentriraju vozača.

Donošenje pravilne odluke o postupanju tijekom vožnje temelji se na poznавanju sigurnosnih pravila i čimbenika opasnosti i rizika koji se odnose na:

- karakteristike ceste koje vozač stalno vidi, kao što su, primjerice, zavoji, prijevoji, raskrižja, zapreke, vozila, drugi sudionici u prometu i sl.
- karakteristike okoline ceste koje nisu vidljive, kao što su, primjerice, nepredvidljivost postupaka drugih sudionika u prometu, zapreke koje se ne mogu vidjeti zbog ograničene preglednosti i sl.

Za procjenu opasnosti i donošenje odluke vozač mora uzeti u obzir i ostale čimbenike koji utječu na ispravnost odluke, kao što su vremenski uvjeti, vidljivost, stanje vozila, prometni uvjeti i ponašanje drugih vozača.

Procjena opasnosti

Predviđanje opasne situacije

**Izbjegavanje
telefoniranja
pisanja i čitanja SMS
poruka i sl.**

Odvlačenje pozornosti

Donošenje pravilne odluke

Uvažavanje čimbenika opasnosti

Ponašanje sudionika u prometu

Pravodobno reagiranje

Pravodobno reagiranje
sigurno rješavanje
konkretnih prometnih
situacija

Pravodobno reagiranje
izbjegavanje naleta na
vozilo ili pješaka

Svaka nepravodobno donesena odluka o načinu postupanja može imati za posljedicu naglo izvođenje pravilne radnje vozilom ili izvođenje pogrešne radnje vozilom, što u pravilu uvijek predstavlja rizik.

Vozač koji se približava raskrižju ili obilježenom pješačkom prijelazu mora predvidjeti da pješak može iznenada stupiti na obilježeni pješački prijelaz ispred voila i pravodobno donijeti odluku o propuštanju pješaka.

Ako tako predviđa i odmah počinje usporavati, imat će dovoljno vremena pravilno reagirati. Ako reagira tek onda kada vidi pješaka na pješačkom prijelazu, odluku o propuštanju pješaka donosi prekasno i tada mora naglo kočiti i izbjegavati nalet na pješaka, što je vrlo opasno i rizično. I svako oklijevanje i neodlučnost u postupanju predstavlja rizik jer se gubi vrijeme potrebno za pravodobno postupanje.

Ako vozač, bez obzira na ispravnost odluke, pravodobno reagira, ostavlja dovoljno vremena i ostalim sudionicima u prometu da ispravno reagiraju na njegovu moguću pogrešku.

Vrijeme reagiranja

Vrijeme reagiranja
vrijeme potrebno vozaču
za odgovor na uočeni
podražaj

**Jednostavno vrijeme
reagiranja**
reagiranje
na jedan podražaj

**Složeno vrijeme
reagiranja**
reagiranje na jedan od
nekoliko podražaja

Za sigurnu vožnju, osim usklađenosti zamjećivanja s izvođenjem određenih pokreta, i spretnosti pri izvođenju neke radnje, važna je i brzina reagiranja, odnosno vrijeme reagiranja vozača.

**Individualne značajke
vozača**

Na vrijeme reagiranja vozača utječu:

- vrsta podražaja (svjetlo, zvuk, dodir i dr.)
- sposobnosti
- psihičko stanje vozača (bolest, umor, alkohol itd.)
- razina vozačkog znanja i vještina
- starosna dob.

Ponašanje sudionika u prometu

U pravilu, opasnost u prometu brže uočavaju vozači koji:

- voze prilagođenom brzinom
- imaju više vozačkog iskustva
- imaju veću razinu znanja i vještina
- tijekom vožnje predviđaju i očekuju opasnost
- nisu pod utjecajem alkohola, lijekova ili droga.

Vrijeme potrebno za reagiranje od nekoliko stotinki sekunde do više sekundi

Vrijeme reagiranja je kod svakog vozača različito. Za izračun se uzima tzv. "prosječno vrijeme" reagiranja ili "psihotehničko vrijeme", koje iznosi jednu sekundu. Uvijek je dulje kod vozača koji su pod utjecajem alkohola i droga. Prema tome, za vozača je važno da tijekom vožnje predviđa iznenadne opasnosti, donosi pravilne odluke te pravodobno i točno reagira.

Brzo odlučivanje vozača

Komunikacija između sudionika u prometu

Sudionici u prometu međusobno komuniciraju u skladu s prometnim pravilima, pravodobno i jasno iskazujući svoje namjere davanjem odgovarajućih znakova. S drugim sudionicima u prometu vozač može komunicirati:

- davanjem znakova pokazivačima smjera i/ili stop-svetlima
- izmjenom svjetala kratka - duga
- zvučnim znakom upozorenja (srenom)
- položajem i brzinom vozila.

Davanje znakova
pokazivači smjera
stop-svetla
kratka ili duga svjetla
zvučni znak
položaj i brzina vozila

Jasno pokazivanje namjere samo je jedan od načina komuniciranja. Iskustvom, vozač spoznaje kako propisani način komunikacije nije dovoljan, već da treba često uporabiti i "druge znakove". Ako to zahtijeva prometna situacija, komunicirati se može i znakovima tijela, glave i rukama. Pri uporabi tih znakova važno je da ih oba sudionika, odnosno vozača jednako razumiju i shvaćaju.

Drugi znakovi

Ponašanje sudionika u prometu

**Predviđanje
Izbjegavanje
Oprez
Pripravnost
Koncentracija
Razmišljanje
Pravodobno reagiranje**

Pravilno reagiranje

Učenje i vježbanje

**Načini rizičnog
ponašanja vozača
tijekom upravljanja
vozilom**

Defenzivna vožnja

Defenzivna vožnja podrazumijeva vožnju s predviđanjem i izbjegavanjem rizika. To je način vožnje kojim se vozač u prometu brani od potencijalnih opasnosti i izlaganja riziku. Voziti defenzivno znači biti vrlo oprezan, smiren i stalno spremjan na opasne situacije.

Defenzivni vozač kontrolira svaku situaciju. Aktivno prati, promatra i procjenjuje uvjete vožnje, ponašanje i namjere drugih sudionika i u skladu s tim odlučuje o načinu svog postupanja u konkretnoj situaciji.

Dok vozi, vozač često usmjerava pozornost na pogrešne stvari. Pogrešno procjenjuje razmak, brzinu i svoje sposobnosti da će pravodobno reagirati. Vozač koji je za vožnje svjestan rizika, predviđa i reagira pravodobno i ispravno, vozi defenzivno. To podrazumijeva da vozač:

- razmišljanjem unaprijed predviđa određene postupke
- gleda što dalje ispred vozila uočavajući bitno
- ima obzira prema drugim sudionicima
- sigurno nadzire prometnu situaciju
- prati odvijanje prometa
- pravodobno i pravilno reagira
- prvo promisli a onda postupa.

Kako bi vozač usvojio defenzivni stil vožnje mora naučiti i steći navike defenzivnog načina vožnje, da bi to postao njegov stil vožnje.

Rizično ponašanje

Tijekom upravljanja vozilom kod vozača se mogu prepoznati načini ponašanja koji su neprihvatljivi i zbog kojih takvi vozači lakše ulaze u konfliktne situacije i češće izazivaju prometne nesreće.

Impulzivnost - vozač najprije učini, a onda promisli. Često dovodi do nepromišljenih postupaka zbog čega se gubi nadzor nad vozilom i ugrožavaju drugi sudionici.

Opravdavanje - prebacivanje krivice i odgovornosti na druge. Takvi vozači često dolaze u sukob s drugim sudionicima. Ne mijenjaju vlastito ponašanje na temelju pouka iz iskustva, što može imati vrlo loše posljedice na sigurno ponašanje.

Potiskivanje misli o onome što je neugodno. U takvim prilikama sviest vozača o riziku se smanjuje, a sklonost riziku povećava.

Oblikovanje reagiranja - pojačavanje jednih osjećaja vozača na račun drugih. Često u prometu ishod takvog reagiranja može biti da se nesiguran vozač počne agresivno ponašati ili da vozač koji se boji želi pokazati hrabrost u različitim rizičnim situacijama.

Samodokazivanje - ponašanje vozača kojim se na vidljiv način želi pokazati vlastita sposobnost, ponekad precijenjena u odnosu na stvarnu sposobnost. Također, želja vozača za samodokazivanjem može se očitovati u ponašanju kojim se po svaku cijenu inzistira na "svome pravu".

Prestiž - ponašanje vozača kojem je jedini motiv osjećaj da je bolji od drugih i da stoga ima "veće pravo".

Stres - ponašanje vozača kada zahtjevi prometne situacije nadilaze njegove sposobnosti. Stres može dovesti do toga da se konkretna zadaća ne može kvalitetno obaviti. Smanjuje se pozornost i dolazi do blokiranja u procesu donošenja odluke i izvođenja radnje. Često je rezultat takvog ponašanja panično reagiranje u kojem prevladavaju osjećaji i pogrešni postupci.

U stresnoj situaciji vozač može obuzeti i osjećaj neuspjeha pri čemu on postaje pasivan, "predaje se" i pasivno promatra razvoj situacije. Takvo ponašanje vrlo je opasno, posebno za mlade vozača koji nemaju dovoljno vozačkog iskustva.

Ako vozač tijekom upravljanja vozilom uoči kod sebe neki od opisanih načina ponašanja ili stanja treba se sjetiti do kojih loših situacija ga to može dovesti, te mora ispraviti svoje ponašanje. Isto tako potrebno je imati obzira prema poteškoćama i problemima drugih sudionika prometa.

Siguran vozač se ne ponaša rizično, on se ne dovodi u takve situacije. Rizično ponašanje moraju izbjegavati osobito mladi vozači koji na rizik opasnosti, u pravilu, reagiraju pogrešno. U prometu se mora ponašati odgovorno, imati obzira prema drugima, kontrolirati svoje ponašanje, prilagodavati se tuđim pogreškama, imati predosjećaj i maštu.

Ponašanje pri alkoholiziranosti, uzimanju opojnih droga ili lijekova

Vozač se vozilom može uključiti u promet onda kada je duševno i tjelesno sposoban za vožnju i ako ima potrebna znanja i vještine. Često nije svjestan ili ne želi biti svjestan problema u vožnji koji mogu nastati pod utjecajem alkohola, opojnih droga ili lijekova u organizmu.

Alkohol

Vozač ne smije upravljati vozilom na cesti niti početi upravljati vozilom ako u organizmu ima alkohola.

Kako se na vozača odražava konzumiranje alkohola?

Alkohol najprije i najviše djeluje na mozak. Putem krvi vrlo brzo dolazi do mozga i već i mala koncentracija brzo djeluje na sve centre u njemu. Zato se učinci najprije pojavljuju na psihičkom stanju.

Procjena vlastitih sposobnosti

Siguran vozač

Alkohol

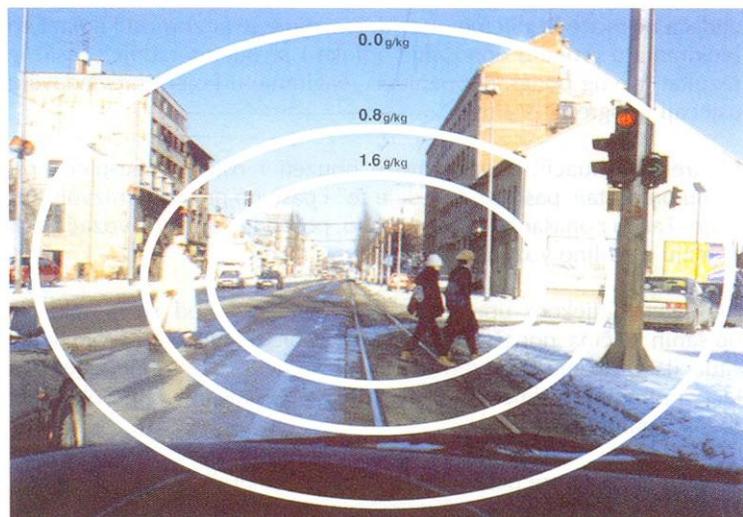
Djelovanje na mozak

Ponašanje sudionika u prometu

Vozači postaju nekritični, neoprezni i ignoriraju opasnost

To dovodi do smanjenja sposobnosti vida, usporenog reagiranja, koncentracije i do precjenjivanja vlastitih sposobnosti, narušavanja koordinacije pokreta i dr. Već pri vrlo niskoj koncentraciji alkohola u organizmu (možda već pri 0,1 g/kg) vožnja predstavlja potencijalnu opasnost.

Sposobnost prosuđivanja smanjuje se već u ranoj fazi konzumiranja. Većina vozača ne primjećuje nakon konzumiranja male količine alkohola smanjenje sposobnosti vida, a posebno suženje vidnog polja. Pri većoj koncentraciji alkohola, vid se bitno pogoršava, a često se vidi dvostruko.

Poteškoće s vidom, smanjena pozornost, sposobnost prosudbe i doношења ispravne odluke pojavljuju se pod utjecajem alkohola prije smanjenja motoričkih sposobnosti, što znači prije nego što vozač shvati kako je pod utjecajem alkohola.

Djelovanje i razgradnja alkohola u organizmu

Koliko dugo će djelovati alkohol u krvi ovisi o različitim čimbenicima, a prije svega o:

- količini i koncentraciji alkohola u krvi
- tjelesnoj masi (težini)
- količini i vrsti pojedene hrane
- psihičkom stanju
- vremenu konzumiranja alkohola.

Pri konzumiraju jednake količine alkohola, osoba koja je krvka i male tjelesne težine ima veću koncentraciju alkohola u krvi nego visoka, jaka i teška osoba. Ako se alkohol pije na tašte, koncentracija alkohola u krvi se bitno povećava i djeluje jače nego ako je osoba sita. Osoba koja popije dva decilitra žestokog pića u vremenu od jednog sata ima veću koncentraciju alkohola u krvi nego ako ista osoba popije ta dva decilitra u razdoblju od četiri sata.

Djelovanje alkohola ovisi o različitim čimbenicima

Razgradnja alkohola u krvi traje relativno dugo. Tijekom jednog sata u prosjeku se razgradi oko 0,1 g/kg, što ovisi o osobi. Ako se konzumira velika količina alkohola, primjerice pet do šest boca piva s 5,2% alkohola ili 2 do 2,5 dcl žestokog pića, treba 10 do 12 sati da se alkohol razgradi, odnosno da se organizam osloboди alkohola.

Ako se alkohol konzumira noću, velika je vjerojatnost da će se zadržati u organizmu još dugo tijekom drugog dana. Razgradnja alkohola u krvi ne može se ubrzati konzumiranjem kave ili nekih drugih sredstava.

Najčešće pogreške vozača koji upravljaju vozilom pod utjecajem alkohola su:

- nepropisna i neprilagođena brzina
- nepropisno mimoilaženje
- nepropisno pretjecanje
- nepoštivanje pravila propuštanja.

Najčešće pogreške

Najčešće vrste nesreća vozača koji upravljaju vozilom pod utjecajem alkohola su:

- slijetanje vozilom s kolnika i prevrtanje
- sudar s vozilom iz suprotnog smjera.

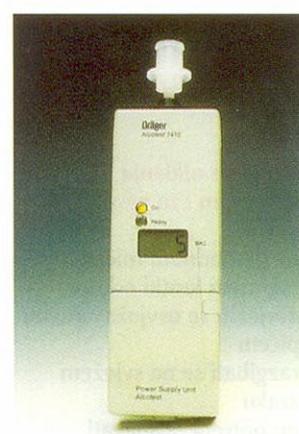
Ako vozač ipak prigodno popije, ne smije voziti u takvom stanju. Kako bi se rizik nastanka nesreće ili druge posljedice izbjegli, treba koristiti javni prijevoz ili se povesti s prijateljem koji ne pije. Kada piješ, ne vozi!

Kako se utvrđuje prisutnost alkohola u organizmu?

Prisutnost alkohola u organizmu utvrđuje se:

- analizom krvi ili urina
- mjerjenjem količine alkohola u litri izdahnutog zraka
- liječničkim pregledom
- drugim metodama i uređajima.

Ako vozač u organizmu ima određenu količinu alkohola, kaznit će se novčanom kaznom i može mu se izreći određeni broj negativnih bodova. Također se može izreći zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom u određenom trajanju.

Opojne droge

Uživanje droge zabranjeno je!

Vozač ne smije upravljati vozilom na cesti niti početi upravljati vozilom ako u organizmu ima opojnih droga. Smatrać će se da vozač u organizmu ima opojnih droga ako se njihova prisutnost utvrdi odgovarajućim sredstvima ili uređajima, liječničkim pregledom ili analizom krvi ili krvi i urina.

Na smanjenje sposobnosti za vožnju (smanjena pozornost, slabo prepoznavanje, suženje vidnog polja, produljenje vremena reagiranja i

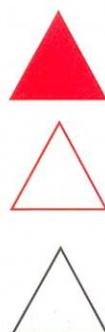

Ponašanje sudionika u prometu

poremećaj motorike) bitno utječu različite droge, čak i u malim količinama (morfij, heroin, hašiš, kokain i dr.).

Pod utjecajem droga osobe su sklone agresivnosti, haluciniranju i euforiji, što vodi gubljenju kontrole nad ponašanjem, a to za sigurnost vožnje i sudionike u prometu može biti kobno.

Lijekovi

U prometu sudjeluju i vozači koji boluju od različitih bolesti koje zahtijevaju korištenje lijekova. Utjecaj lijekova manje je opasan od utjecaja alkohola i droga, ali neki lijekovi ipak negativno djeluju na psihofizičke sposobnosti vozača. Lijekovi za smirenje i opuštanje čine vozača pospanim i manje opreznim. Prije uporabe lijekova vozač se obvezno mora posavjetovati s liječnikom, pročitati upute o načinu korištenja i samo ih sukladno tome koristiti.

Lijek označen na ambalaži crvenim trokutom utječe na sposobnost aktivnog sudjelovanja u cestovnom prometu.

Lijek označen na ambalaži bijelim trokutom koji ima crveni rub djeluje na psihofizičke sposobnosti te može utjecati na sposobnost upravljanja vozilom.

Lijek označen na ambalaži bijelim trokutom koji ima crni rub djeluje na sposobnost upravljanja vozilom. Bolesnik koji uzima lijek s takvom oznakom, četiri sata nakon uzimanja lijeka ne smije voziti motorno vozilo.

Utjecaj psihofizičkog stanja i umora na sigurnost vožnje

Umor se otklanja odmorom i to na sljedeći način:
na prikladnom mjestu napraviti kratki odmor osvježiti se osvježavajućim pićem razgibati se na svježem zraku po potrebi odspavati u vozilu ako postoji mogućnost, vožnju treba nastaviti drugi vozač.

Umor se, u pravilu, pojavljuje već nakon dva do tri sata vožnje. Prvi znaci umora su zijevanje, bockanje u očima, otežani očni kapci, zategnutost mišića, osjećaj topline, a jači umor može dovesti i do privlačanja nepostojeće situacije. Vožnja u takvom stanju može dovesti do polusvesnjog stanja, umanjene sposobnosti prosudbe, a najgore je ako vozač zaspava za upravljačem.

Kod umornog vozača slabu pozornost, koncentraciju i sposobnost procjene situacije. Reakcije su mu iznenadne i ubrzane, ali u pravilu netočne. Redoslijed, točnost i brzina izvođenja radnji su poremećeni, smanjena je psihomotorička sposobnost i spretnost. Posebno se to odnosi na vožnju noću. Zato bi je trebalo izbjegavati.

Tijekom vožnje vozač je izložen fizičkom naprezanju (dugotrajan nepomičan položaj tijela) i psihičkom naporu. Ako vozač tijekom vožnje postane svjestan umora, treba prekinuti vožnju.

Prije kretanja na dugu vožnju vozač se mora odmoriti i dobro naspati. Tijekom vožnje, u vozilu treba biti ugodna mikroklima, a svaka dva do tri sata na prikladnom mjestu ili odmorištu uz cestu vozač se mora odmoriti. Na takav načina vožnja će biti sigurna i sigurno će se doći do planiranog odredišta.

